

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ÅRGÅNG 12
SEPTEMBER
1925

PUB

ETT VIKTIGT SPÖRSMÅL

Å R O R D N A N D E T A V BEKLÄDNADSFRÅGAN

Inköp av kläder är ju i viss mån en förtroendesak och det är ingen tillfällighet, att den mest nogräknade publiken i fullaste förtroende vänder sig till

Paul U. Bergströms ^{A/B}

74-78 DROTTNINGGATAN 74-78

Näfveqvarns Bruk

— Grundat 1623 —

utför **avgjutningar i järn** efter insända skulpturer eller ritningar. Vi stå kostnadsfritt till tjänst med alla offerter och upplysningar angående pjäsernas utförande.

Tillskriv oss under adress

NÄFVEQVARN'S BRUK, Näfveqvarn.

Begär alltid

Winborgs Ättikspirit

vilken

giver de bästa inläggningarna

Favorit

Hemstickningsmaskin

förfärdigar hemmets behov av alla slags stickalster och garanterar alla köpare ett **välavlönat hemarbete**

Skriv och begär katalog eller besök genast

Fabriksaktiebolaget

Favorit

Kungsträdgårdsgatan 10, Stockholm 16.

HANDARBETETS VÄNNER

Utställning i September av Mattor, Möbeltyger, Gardiner m. m.

12 Kungsträdgårdsgatan, Stockholm.

Fri entré

Telefoner

539-8326-5619

Malmö

Perslow's

Siden- &
Manufakturaffär
Största urval nyheter

HERTHA

ÅRGÅNG XII

SEPTEMBER 1925

HÄFTE 7

Kyrkomötesvalet.

Vid 1920 års kyrkomöte bekräftades ett tidigare fattat riksdagsbeslut om kvinnas valbarhet som lekmannaombud till kyrkomötet. Lagen ställer alltså ej längre några hinder i vägen för kvinnors tillträde jämväl till den kyrkliga riksförsamlingen. När nu valet av lekmannaombud till det kyrkomöte, som skall hållas innevarande höst, äro avslutade, kan man erhålla svar även på frågan hur kvinnornas valbarhet i detta fall ställer sig i praktiken. Det visar sig då att ingen kvinna blivit utsedd till ordinarie ombud, men att i Stockholm en kvinnlig representant — fru Ester Lutteman — valts till suppleant. Ett första blygsamt steg har sålunda tagits på denna framåtskridandets väg.

Den kyrkligt intresserade allmänhetens kvinnliga del har i fru Lutteman fått en synnerligen framstående företrädare. Efter framgångsrika teologiska studier i Lund har fru L. verkat som lärarinna vid Diakonistyrelsens lekmanmaskola i Sigtuna och nu av samma styrelse fått i uppdrag att efter hittills oprövade linjer upptaga "evangelisatorisk och själavårdande verksamhet

i kvinnovärlden". För en större allmänhet är hon emellertid framför allt känd som föredragshållare i kyrkliga, etiska och pedagogiska ämnen och därtill som en talare av rang. Icke minst torde hon i denna egenskap uppskattas inom Fredrika Bremer-Förbundet och dess kretsar. Det skulle vara en företeelse av enbart glädjande art om fru Lutteman finge tillfälle att i oktober förlägga sin verksamhet även till kyrkomötet, vilket dock näppeligen torde bli händelsen.

Redan den till synes anspråklösa omständigheten att en kvinna valts till ersättare för lekmannaombud är ett framsteg som icke kommit av sig självt utan krävt sina förberedade åtgärder. Framförandet av en kvinnlig kandidat diskuterades redan i våras på ett par av Fredrika Bremer-Förbundet sammankallade möten för kyrkligt intresserade kvinnor i Stockholm. Man enades där om fru Luttemans namn och tillsatte en kommitté med uppdrag att verka för elektorsvalet. Kommittén trädde sedan i funktion och fann intresserade medhjälpare i flertalet av stadens talrika församlingar. Att resultatet av

denna verksamhet blev en suppleantplats är redan det vackert nog, då hela huvudstaden ej väljer mer än två lekmannaombud och lika många ersättare. Thågkommas bör även att det var första gången ett kvinnligt namn framfördes. Till ett senare tillfälle vilja vi

hoppas att både i huvudstaden och inom andra delar av landet opinionen i större utsträckning än som nu var händelsen hunnit mogna till insikt om att det i kvinnovärlden vitt utbredda kyrkliga intresset även bör tillförsäkras direkt representation vid kyrkomötet.

Pensionslagen under revidering.

Kvinnornas ställning.

Det föll en dag en liten uppsats under mina ögon som handlade om Morsarbetet — om den strävan som i Norge nu pågår att få det arbetet erkänt som det centrala i tillvaron — att få hemarbetet i betydelse åtminstone jämställt med arbetet i lantbruk och inom handel och industri. Mödrarnas arbete, framhåller man, är av grundläggande betydelse för hela nationen, för folkets dagliga tillvaro och tillvarons trevnad. I kraft av detta representera mödrarna ett stånd, mäktigare än något annat, i den betydelse att liv och död, hälsa och växt för den övriga befolkningen i hög grad beror på om och hur de kunna fylla sin uppgift. Kanske detta behöver framhållas även hos oss! Strävan att väcka kvinnorna till känsla av deras ansvar och outnyttjade möjligheter är av gammalt datum i detta land. Fredrika Bremer trodde på sina medsystrar och deras förmåga; många av hennes efterföljare som verkat i hennes anda för att göra livet litet ljusare för dem som leva i skuggan

kunna vi ännu minnas och vi kunna känna deras mening till oss att göra vår insats om än krafterna kännas små. Och så ha vi nu Fredrika-Bremer-Förbundet som samlar oss, som vakar trottet över kvinnornas intressen, som manar och väcker och som för vår talan inför styrande makter. Mycket vore säkert i dag sämre ej blott för kvinnorna utan för hela samhället om det arbetet ej blivit gjort!

Men här vill jag dröja vid en gren av vårt samhälles sociala gärning där det ej lyckats kvinnorna att vinna den uppskattning för "morsarbetet" — antingen nu detta utföres för egen eller annans familj — som rättfärdigheten bjuder och där det nu vilar ansvar på var och en av oss att söka vinna ändring.

Genom Besparingskommitténs förslag till socialförsäkringens omorganisation har lagen om den allmänna pensionsförsäkringen i samband med frågorna om sjukförsäkring, moderskapsförsäkring och olycksfallsförsäkring åter

tagits upp till diskussion. Den är alltså högaktuell.

Låt mig då först med några ord erinra om pensionslagens tillkomst och vidare något om dess huvudsakliga, nuvarande bestämmelser. Jag vill därvid söka framhålla huru fel i den statistiska grund på vilken verket vilar gå igen och upprepas också i vår tid — vill nämna något om besparingskommitténs förslag i vad det avser pensionsförsäkringen och framhålla vad som synes mig de viktigaste önskemålen i avseende å ändringar.

Den lag om allmän pensionsförsäkring som 1913 års riksdag under jubel antog hade motsetts med stora förväntningar. Genom den skulle var och en som genom ålderdom eller sjukdom var varaktigt oförmögen till arbete få sin försörjning under värdigare former än som kunde ges av fattigvården eller av anhöriga. Den skulle omfatta hela svenska folket — men ej ett solidariskt svenskt folk! Genom statistik — en statistik som många redan då underkände — hade visats att kvinnorna genom tidig invaliditet och låg livslängd skulle "tynga" för mycket — och så delade man upp svenska folket efter kön. Protester hördes nog, och ej ensamt från kvinnorna utan även från manliga auktoriteter, från understödsverksamhetens område, från försäkringsmän, från jurister m. fl., men — invändningarna vunno intet gehör.

Och nu har lagen varit i kraft i tolv år — och varje år som gått har den varit föremål för ändring. Men det måste erkännas, den har, trots sin ofullkomlighet, varit till glädje på många

håll, och den har lättat de små kommunernas skatteböroda; men fel och förtjänster liksom försäkring och försörjning ha blivit så hårt sammantvinnade att det numera nog blir svårt att få någon rätsida på saken. Lagen omfattar alla svenska män och kvinnor som ej på annat sätt äro tillförsäkrade pension från det allmänna och kan delas upp i fyra delar:

1) Den egentliga försäkringen = avgiftspensionen; 2) Pensionstilläggen = understöden; 3) Den frivilliga försäkringen; 4) Den sjukvårdande verksamheten och yrkesutbildningen.

Det är avgiftspensionen som avses då det säges att rätt till pension inträder vid varaktig arbetsoförmåga och senast vid 67 år även om sådan oförmåga ej är för handen.

Som arbetsoförmögen, d. v. s. invalid i pensionslagens mening, skall den anses som till följd av ålderdom, sjukdom, vanförhet eller lyte är ur stånd att vidare försörja sig genom arbete som motsvarar hans krafter och färdigheter. (Att avgöra när den sökande blivit invalid och i huru hög grad han är det är ej lätt.) Man får avgiftspension som ränta på inbetalda avgifter — att betala dessa, som påföras debetsedlarna, är en plikt, och försummelse straffas med, i förhållande till pensionen, dryga avdrag å pensionstilläggen där sådana utgå.

Avgifterna, som äro av två slag, grundavgifter och tilläggsavgifter, erläggas mellan 16 och 66 års ålder, grundavgift 3 kr. av alla som ej äro förklarade invalida, tilläggsavgift i proportion till beräknad inkomst minst 2 — högst 30

kr. Avgifterna måste erläggas i rätt tid, i annat fall får man ej något för dem. Hustrus arbete i hemmet uppskattas ej här som inkomst varför de flesta hustrur påføres endast grundavgiften 3 kr. (Hennes avgifter sammanföres med mannens på hans debetsedel och i många, kanske de flesta, fall vet ingen av dem om att några avgifter för hustrun äro erlagda.)

Vad man får i avgiftspension när man blir invalid eller sedan man fyllt 67 år beror på vad man betalt, när man betalt och på om man är man eller kvinna. En man får enligt senaste bestämmelsen 70 % på avgifter som inbetalts mellan 16—19 års ålder och 15 % på avgifter erlagda mellan 55—66 år och däremellan graderat efter 5 och 10 års perioder. En kvinna får under motsvarande förhållanden högst 56 % och lägst 12 %. En man som mellan 16 och 66 år erlagt högsta möjliga avgifter får i pension 564 kr.; en kvinna får på samma avgifter i pension 451 kr. (skillnad 113 kr.).

Den andra delen: pensionstilläggen = understöden, utgår oberoende av inbetalningar av allmänna nedel från stat och kommun till dem som förklaras vara invalider i pensionslagens mening och samtidigt ha ringa eller ingen inkomst. Årsinkomsten måste understiga 425 kr. för en man och 400 för en kvinna för att man skall ha rätt till något pensionstillägg — finnes ingen egen inkomst fås högsta tillägg, 225 respektive 210 kr., men detta belopp minskas med sex tiondelar av den egna inkomsten om man har någon. En inkomst av 50 kr. räknas lika med

ingen. Vad jag ger ut har ingen med att göra, det är endast inkomsterna som måste tagas reda på. Pensionstilläggen ha förut varit lägre, men höjdes för några år sedan. De gamla tilläggen som voro respektive 150 och 140 kronor tillämpas ännu i en del fall och vålla trassel och missförstånd ofta nog.

En bestämmelse som kan vara särskilt värd att minnas är den att äkta makars inkomst fördelas vid beräkningen av den egna inkomsten med lika belopp på vardera maken, oberoende av vem av dem som förtjänat den.

Om pensionsavgifter ej blivit erlagda utgår understöd med motsvarande belopp som pensionstillägg och kallas också det för pension.

Den som trasslat — "avhänt sig eller undandolt inkomst" eller slarvat med att betala pensionsavgiften — får pensionstillägget minskat eller indraget. Detta tillämpas numera strängt, men så är ej fallet i avseende å bestämmelsen om indragning för den som ej "årligen söker bidraga till sin försörjning" eller är hemfallen åt dryckenskap — kunde väl behövas ibland, men tillämpas nästan aldrig.

Den som har pension, pensionstillägg eller understöd och har minderåriga barn kan för dessa få barntillägg med högst 102 kronor.

Om vad som skall räknas eller inte räknas som inkomst finnes detaljerade bestämmelser. Särskilt är att märka att avgiftspensionen — räntan på de inbetalda pensionsavgifterna — ej räknas som inkomst och ej heller belopp intill 300 kr. som man forskaffat sig genom inbetalning till den friviliga försäkrin-

gen. Det underhåll föräldrar och barn ge varandra räknas ej och ej heller bidrag från fattigvården eller från vissa uppräknade kassor. Hustrus arbete inom hemmet för mannen eller för minderåriga barn får ej åsättas något värde, men däremot skall samma arbete värderas om det utföres för vuxna barn. Vanligen undervärderas det i högsta grad, och de gamla mödrarna som fullgöra en tjänarinnas sysslor inom sina barns hem bli förklarade för invalider för att de skola få sitt pensionstillägg.

Ändras inkomsten skall pensionen regleras i överensstämmelse därmed men detta försummas ofta.

Kommunen har att svara för att alla grundavgifter bli erlagda, men på dessa avgifter får varken den försumlige eller kommunen någon ränta; de öka endast fonden.

För den tid pensionstagare är intagen på kommunal fattigvårds- eller sjukvårdsanstalt har anstalten rätt att tillgodogöra sig sina kostnader ur pensions-tillägget.

Om pension ej uppgår till 6 kr. om året utgår den ej — detta är ännu förhållandet för ett stort antal gamla kvinnor, särskilt hustrur och änkor, för vilka endast grundavgiften, 3 kr., blivit erlagd — och för de allra flesta gamla som för nävarande åtajuta pension är försörjningsdelen den huvudsakliga. Det torde vara uppenbart att då kostnaden för pensionstillägg eller understöd utgår endast med $\frac{1}{8}$ av kommunen, $\frac{1}{8}$ av landstinget och $\frac{3}{4}$ av staten alla som ha intresse av sin kommuns affärer bra mycket hellre se att deras behövande få s. k. pension i stället för fattigvård.

Här har ännu ej sagts något om pensionsförsäkringens organisation och denna kan ej heller i detta sammanhang mera ingående behandlas, men då möjliga besparingar och ökad kontroll äro på tal kan vara skäl erinra om att det är förtroendevalda pensionsämnder med mycket ojämma förutsättningar, som i första hand mottaga och behandla pensionsansökningarna.

Det är nämnderna som avgöra om den sökande skall anses vara invalid i pensionslagens mening, och som beräkna och fastställa den egna inkomst som lägges till grund för beräkning av pensions-tillägg eller understöd. Pensionsstyrelsen fastställer besluten för så vitt de ej återförvisas till förnyad prövning av nämnderna. Under sådana förhållanden är det klart att det blir en mycket formell och mycket långsam behandling av ärendena — normala fall taga i allmänhet ett halvt år. En kontroll över ärendenas behandling ligger i att av pensionsstyrelsen utsedda ombud skola närvara vid nämndernas sammanträden. I allmänhet är det mycket frestande för nämnderna att vara frikostiga med pensionstilläggen och att förklara så många som möjligt för invalider. — Och man är naturligen så tillmötesgående som möjligt (och möjligheterna äro nästan obegränsade!) mot de egendomslösa kvinnorna som aldrig gjort något annat än skött hemmet. — Blir en gift man förklarad invalid och berättigad till pension och pensionstillägg får gärna hustrun följa med — någon reumatism eller annan krämpa kan väl alltid framletas. Dör mannen och änkan står där medellös, är det naturligt att hon söker "pension" och lika naturligt att hon blir

tillrådd söka skaffa ett läkarintyg som gör henne berättigad till pensionstillägg — det eftertraktade värddiga understödet; att söka fattigvård, som i jämförelse med pensionstillägg alltid framhålles som mindervärdigt, vill man absolut inte! Och det är förklarligt att kommunerna så vitt möjligt bevilja pension och spara sina fattigvårdsutgifter. Den väsentligt lägre ersättning kvinnorna ha för sitt arbete utom hemmet inverkar även och gör att de, under i övrigt likartade förhållanden, tidigare fylla den fordran på inkomst under visst belopp som är ett av huvudvillkoren för att få pensionstillägg. Om en man och en kvinna äro i alldeles samma grad invalider och båda stå kvar i sitt gamla yrke, han t. ex. snickare, hon "sköter endast hemmet", kommer han genom sitt arbete upp till en inkomst som gör att han ej förklaras som invalid då däremot hennes gärning åsättes ett så ringa värde att det ej hindrar henne få pension — hon blir då också förklarad vara invalid i pensionslagens mening. Allt detta inverkar på statistiken, men vid bearbetning från läkarhåll av inkomna invaliditetsintyg tänker man ej på de ekonomiska förhållandena eller på om dessa inverkat på läkarbetygets tillkomst. Liksom grunden i så mycket varit felaktig blir fortsättningen detsamma. Inte har det alldeles saknats varningar för att utnyttja invaliditetsstatistiken ifråga på det sätt som hittills förekommit men — fortfarande användes den och får ligga till grund för nya för kvinnorna skadliga påståenden och bestämmelser.

Nu något om Besparingskommitténs synpunkter. Denna kommitté har vid sin granskning av pensionsförsäkringen

förklarar att denna för närvarande är mer försörjning än försäkring, att den blir samhället dyrbar och att man ej kan våga räkna på en ökning av nationalinkomsten som motsvarar tidens växande krav. Det är därför, framhåller man, en plikt både för stunden och för framtiden att bringa statens utgifter och inkomster i förhållande till varandra och att tillämpa denna princip också på det sociala området. "Samhällets sociala verksamhet får ej inriktas så att dess producerande krafter därigenom försvagas och allt flera dragas ned i fattigdom". Tillgångarna måste — "utan onödiga förvaltningskostnader" användas för det verkliga behovet och självhjälpen tagas i anspråk i ökad omfattning. "Man måste söka åstadkomma en förskjutning av tyngdpunkten från försörjning till försäkring".

Besparingskommittén vil i första rummet åstadkomma detta genom att väsentligt öka pensionsavgifterna. Man föreslår sålunda en höjning av grundavgiften från 3 till 5 kronor och vidare tilläggsavgiften uppgående till ca 2 % av inkomsten fördelade, som nu, på inkomstgrupper och med en högsta avgift av 80 kr. pr år. Och så — något från kvinnosynpunkt tacknämligt: man föreslår verkligen att äkta makar skola påföras lika stora avgifter — men ej efter den enkla princip som redan tillämpas vid beräkning av den egna inkomst som lägges till grund för pensionstilläggets beräkning, d. v. s. att halva inkomsten fördelas vardera av makarna oberoende av vem som ärvt eller förvärvat den, utan efter en invecklad princip med förflyttning till andra inkomstgrupper

än de som de genom verkliga inkomsten skulle tillhöra. Detta verkar godtyckligt, resultatet bleve nog särdeles ojämnt och den gifta mannen skulle på detta sätt komma i sämre ställning än den ogifta.

Att höja avgifterna utan att på något sätt försäkra sig om att de komma att inflyta båtar föga. Man har därför föreslagit dels ändrat system för uppbörden med inbetalning i flera smärre poster, dels införande av försäkringsböcker för att ge den betalande känslan av att ha fått något för sina pengar och låta honom tydligare se och förstå vad dessa avgifter betyda för hans framtida försörjning samt vidare att ansvaret för avgifternas betalning skulle läggas på arbetsgivaren. Det sistnämnda endast när de anställdas antal överstiger sju. Det kunde måhända vara skäl att ta i övervägande om ej samma bestämmelse borde tillämpas där den anställda tillhör arbetsgivarens hushåll mot lön och allt fritt. Gruppen tjänarinnor lär vara dålig som avgiftsbetalare.

Äsyftade besparingar skulle uppnås genom minskning av pensionstilläggen och understöden, genom att avgiftspensionen — höjd på grund av förhöjda avgifter — skulle beräknas som inkomst så snart den överstege 50 kronor.

I besparingssyfte skulle rätten till retroaktiv pension väsentligt begränsas — för närvarande kan man få ända till två år retroaktivt — enligt förslaget högst sex månader.

Vidare skulle rätt till pensionstillägg eller understöd framtagna sinnessjuka och sinnesslöa under motivering att den värdigare form som detta understöd har i

jämförelse med fattigvården — för dem skulle sakna betydelse.

Även föreslås att kommunerna skulle åläggas svara för en tredjedel av kostnaderna för pensionstillägg och understöd mot för närvarande en åttondel — detta för att göra dem mera intresserade av kontroll över tilldelning av sådant understöd. (Även med de nya bestämmelserna skulle det likväl bli förmånligare för kommunerna att de som behöva hjälp få det genom folkpensioneringen.)

Organisationen skulle förbättras genom ordnat samarbete mellan de olika grenarna av statlig och kommunal försäkring, de kommunala understödsorganen och de statsunderstödda sjukförsäkringarna. Även föreslås en särskild kontrollnämnd för eftergranskning — vilket skulle innebära ännu en insats för att kontrollera de olönade nämndernas och nämndsordförandenas arbete. En besparing som skulle kunna vinnas genom att förhindra undervärdering vid uppskattning av hemarbete och naturaförmåner synes man ej beaktat. Ett visst minimibelopp efter liknande grunder som redan nu finnes för bostadsförmån fastställda vore säkert här lämpligt.

I detta sammanhang kan som önskemål i avseende å den kvianliga invaliditeten uttalas: att missförhållanden vid vissa kvinnoarbeten — tvätt, skurning tidningsbärning m. m. — som direkt framkalla invaliditet måtte i görligaste mån avhjälpas samt att sådant som ej står att förhindra, såsom mödrars och sjuksystrars nattvak och allt slit som sammanhänger med "morsarbetet", i sina ekonomiska konsekvenser bäres solidt av både män och kvinnor; att hem-

arbetet, såsom förut antytts, riktigare uppskattas; samt att tillfölje av den omvärdering av både sifror och realiteter som bör äga rum — men också oberoende

av alla s. k. försäkringstekniska grunder — pension på inbetalda avgifter beräknas lika för alla.

G. AF KLINTBERG.

I. C. W:s Washingtonkongress

4—14 maj 1925.

Den 4 maj detta år möttes i Washington kvinnor från samtliga våra fem världsdelar, representanter för länder vitt skilda från varandra — västerns Förenta Stater, österns Kina, nordens sagoö Island, yttersta södern, Sydafrika och Australien. Det var International Council of Women som kallat sina trettionio nationalförbund till kongress i samma stad där I. C. W. för trettiosju år sedan blev till. Trettiofem nationalförbund voro representerade. Och som officiella delegerade deltog mer än trehundra kvinnor i förhandlingarna. Dessutom närvaro några hundra som åhörare. De stora offentliga kvällsmötena hade givetvis en ännu större tillslutning.

Hur internationellt skiftande inslaget i den stora församlingen än tedde sig, så var det naturligtvis, här som vid så många andra kongresser, det världsomspännande anglosachsiska elementet, som gav grundfärgen.

Att våra amerikanska värdinnor skulle spela sin roll i stor stil med fullföljande av gamla ärorika traditioner kunde man ju vänta, men den som ej förut personligen haft några erfarenheter av det stora landet i väster kunde icke

undgå att i alla möjliga avseenden, icke blott i fråga om materiella resurser, känna sig imponerad. Särskilt framträdande bland amerikanskorna voro naturligt nog U. S. A:s nationalförbunds president mrs Philip North Moore och dess första vice president mrs Nathanael E. Harris. Det brittiska imperiet återigen har ju försett kongressen med dess ordförande: markisinnan av Aberdeen och Temaire, som under större delen av I. C. W:s tillvaro varit dess president och alltjämt fyller denna post, medan dr Ogilvie Gordon, England, en av kongressens bästa krafter, är föreningens 1:sta vice president, och mrs W. E. Sanford, Kanada, sedan mer än tjugo år tillbaka varit I. C. W:s kassaförvaltare.

Norge hade skickat en fulltalig delegation, alltså inte mindre än tjugo, med fru Betzy Kjelsberg som ordförande. Från Danmark hade bl. a. kommit fröken Heany Forchhammer, en av I. C. W:s vicepresidenter, och fru Clara Tyberg. Finska delegationens ordförande var fru Hainari. Svenska kvinnornas nationalförbund representerades av dr Ingegerd Palme, delegationens ordförande, advokat Mathilda Staël von

Holstein, yrkesiaspektrisen Margit Malmsten, fröken Märta Henriques, fru Stina Bogoslowsky, f. Staël von Holstein, och fröken Anna Kleman.

Den 4 maj på aftonen samldes kongressen för första gången i Auditoriums jättesal. Under mrs Philip North Moores presidium hölls den ståtliga öppningshögtidligheten med tal av biskopen i Washington, Right Reverend James E. Freeman och, å regeringens vägnar, av Hon. Herbert C. Hoover, hälsningsanföranden av tre vicepresidenter i U. S. A:s nationalförbund och av ännu en ledande amerikanska, svarstal av Lady Aberdeen, Mme Avril de St. Croix (Frankrike), Frau Emma Ender (Tyskland) och Señora de Raynes, (Argentina) samt Lady Aberdeens "presidential adress". En karakteristiskt livfull ouvertyr till vad som komma skulle! För deltagarna i Washingtonkongressen voro dagarna från arla morgonen till midnatt fyllda av kommittésammanträden, kongressförhandlingar, luncher, tebjudningar, banketter, mottagningar, stora offentliga möten m. m. m.

På komittésammanträdena, varav flera hölls de två första dagarna (I. C. W. består sig med icke mindre än elva internationella permanenta kommittéer), diskuterades föreliggande resolutionsförslag jämte ändringsförslag och metoder att arbeta för de föresatta målen samt lämnades rapporter angående förhållanden i de representerade länderna. Kongressen i sin helhet sammanträdde dagligen från den 6 maj t. o. m. den 13 maj, då det sista stora sammanträdet hölls. Vanligen hölls två sammanträ-

den, på morgonen kl. 9—12,30 och på e. m. kl. 2 till framemot 4,30. Nödvändigheten att, oftast till två språk översätta anföranden och repliker verkar ju alltid tyngande på debatter. Tolkarna skötte emellertid sitt värv utmärkt.

Angående I. C. W:s organisation beslöts att vice presidenternas antal skulle ökas till åtta (från fem) och att femårsmötena skulle kunna, på förslag av exekutivkommittén, till hedersvicepresidenter utse "medlem eller medlemmar, som i det förflutna gjort ett gott arbete för förbundet".

I enlighet härmed valdes till vicepresidenter: dr Ogilvie Gordon, England, Mme Avril de Sainte-Croix, Frankrike, Mrs Philip North Moore, U. S. A., fru Anna Backer, Norge (förut korresponderande sekreterare), fröken Henny Forchhammer, Danmark, dr Alice Salomon, Tyskland, Mme Plaminkova, Tjeckoslovakiet, och prinsessan Alexandrine Cantacuzène, Rumänien. Till hedersvicepresidenter valdes Mme Chaponnière-Chaix, Schweiz, Mrs Henry Dobson, Tasmanien, och Frau Marianne Hainisch, Österrike.

Dr Ingegerd Palme har utsetts till vice ordförande (vice convener) i kommittén för uppfostran.

Ett nytt system för fastställande av nationalförbundens bidrag till I. C. W. blev antaget av kongressen. Ett slags progressiv beskattning, som huvudsakligen drabbar de stora ländernas nationalförbund och som renderar I. C. W. en årlig inkomst av 2000 £. Då en bättre finansiell ställning är den nödvändiga förutsättningen för större effektivitet, får man hoppas, att nationalförbunden

skola samtycka till detta kongressens beslut. Härigenom möjliggöres upp- rättandet av ett generalsekretariat i London, som skäl förestås av Miss Elsie Zimmern, en av I. C. W:s förutvarande sekreterare. Och I. C. W:s pressorgan, The Bulletin, kommer att erhålla en avlönad redaktör, fröken G. M. Günther.

En ny permanent kommitté för "Child Welfare" konstituerades i stället för den redan befintliga tillfälliga kommittén för detta syfte.

Beträffande förhållandet till den Internationella Kvinnorösträttsalliansen bestämdes att denna förening skulle ha rätt att sända tre röstberättigade delegerade till såväl I. C. W:s: femårsmöten som eventuella andra möten (detta i överensstämmelse med Rösträttsalliansens redan fattade beslut att låta I. C. W. på detta sätt vara representerat vid sina kongresser).

För de många kongressen förelagda och av denna antagna resolutionerna kan ej här i sin helhet redogöras. Som en av de viktigare må nämnas resolutionen om att I. C. W. skulle i samverkan med andra internationella kvinnoföreningar tillsätta en internationell kommitté med uppgift att verka för lämpliga kvinnors inval i av Nationernas förbund tillsätta kommissioner och andra organisationer, "där kvinnors uppfattning borde vara representerad". I några särskilda resolutioner nämnas vissa kommissioner där kvinnliga medlemmar borde finnas.

Mera obestämd är den resolution, där I. C. W. uppmanar sina medlemmar att arbeta för "befordrande av Nationernas

förbunds högsta ideal och nyttja hela sitt inflytande för att uppnå samtliga nationers snara inträde i förbundet."

Den resolution, om vilken det verkli- gen stått strid, avrustningsresolutionen, fick följande formulering:

Internationella Kvinnförbundet, som erkänner att allmän avrustning är det ideal man bör sträva efter, anser att densamma skulle kunna föregås av en gradvis skeende samtidig avrustning under effektiv kontroll efter överenskommelse av resp. regeringar och Nationernas förbund. Vi inse att nationerna icke vilja samtycka att avrusta, innan de erfara en känsla av trygghet. Förbundet tror att medlet för åvägbringande av fredliga förhållanden mellan nationerna är en politik som betraktar grannfolken som naturliga vänner, icke som möjliga fiender.

Det är begripligt att representanter för ett land, som avrustat på grund av tvång, utan trygghetskänsla, under fagra ord och löften om att även andra nationer skulle slå in på avrustningens väg, icke vill erkänna det berättigade i kravet på säkerhet så som förutsättning för avrustning. Så skedde ock. Lugnt och utan ostentation fram- läde Frau Ender, tyska delegationens ordförande, denna ståndpunkt för kongressen och meddelade att delegationen icke deltog i omröstningen. Ingen torde kunna anse, att "avrustningsresolu- tionen" betecknar någon nämnavärd oppo- sition mot den circulus vitiosus vari nationerna röra sig: rustningar på grund av fruktan och osäkerhet, osäker- het och fruktan på grund av rustning- ar!

Beträffande övriga fredsresolutioner, som rörde den internationella domstolen, nationella minoriteters ställning m. m.

voro meningsskiljaktigheterna relativt ringa.

Om man emellertid inom Freds- och skiljedomskommittén hade en stark förnimmelse av huru brännbara de material äro, som man handskades med, så kunde man ifråga om ärenden rörande kvinnors ställning och förhållanden inom familjen, staten och på arbetsmarknaden konstatera huru överensstämmande i uppfattning och önskemål kongressdeltagarna voro. Somliga kvinnor ha nått vad andra sträva efter. Däri ligger skillnaden.

Emellertid fattade kongressen resolutioner om lika lön för lika arbete, om kvinnors rätt att utan hinder av sitt köa erhålla tillträde till befattningar och arbete, för vilka de äro kvalificerade, om gifta kvinnors arbetsfrihet, om upphävande av den reglementerade prostitutionen, där den ännu finnes, m. fl. önskemål, som för flertalet svenska kvinnor synas självfallna, om än i många fall ouppnådda. Även uttalade kongressen sin tillfredsställelse över att Nationernas förbunds kommission för internationell lagstiftning upptagit frågan om gift kvinnas nationalitet samt påpekade önskvärdheten av att en eller flera kvinnliga jurister bleve medlemmar av kommissionen.

Av större praktisk betydelse torde den resolution vara, vari nationalförbunden uppmanas att på sina egna språk utgiva en publikation innehållande en fullständig samling av lagar, som särskilt röra kvinnor och barn i deras resp. länder och att sända ett exemplar av denna publikation på ettdera av de tre officiella språken till I. C. W:s lagkommitté. Ett

uttalande för kvinnliga poliser med samma ställning och villkor som de manliga bör också nämnas.

På uppfostrans område gjordes uttalanden för möjliggörande av universitetsstudier och annan högre utbildning för alla särskilt begåvade barn; om vetenskapligt studium och undersökning av betingelserna för alla slag av husligt och för hemmen betydelsefullt arbete samt att resultaten av dessa undersökningar måtte göras allmänt tillgängliga; om barns moraliska och samhälleliga fostran; om utbyte länderna emellan av lärare och studerande; om undervisning rörande Nationernas förbund, dess syften och bestämmelserna i förbundsfördraget m. m.

I ännu många andra frågor, såsom bl. a. emigrationen och handeln med opium och farliga droger, gjordes ävenledes uttalanden.

Samarbete med Rädda barnen beslöts.

På ett av kvällsmötena höll dr Ingegerd Palme ett av henne och advokat Staël von Holstein utarbetat föredrag om den nya svenska äktenskapslagen, som är föremål för mycket intresse. En annan afton på det "panamerikanska" mötet i den vackra byggnad, som står som en symbol för amerikanska enhetssträvanden, hade man nöjet höra alla rösträttskvinnors exdrottning, Mrs Chapman Catt. Med samma suveräna pondus, varmed hon i Rom 1923 krävde Mussolini på rösträtt för kvinnor, uttalade hon nu några sanningsord till en annan potentat, kanske mäktigare än Mussolini, pressen.

Söndagen den 10 maj, "mors dag" i Amerika, hölls i den stora friluftsamfi-

teatern intill Arlingtons nationalkyrkogård, där krigets hjältar — eller offer — äro begravna, ett stort åminnelsemöte under beskydd av "krigsmödrarna" och under presidium av "nationalkrigsmodern" Mrs H. U. Mc Cluer. Listan på "programkommittén" upptog namnen på sex generaler, en amiral, två överstar, en översteöjtnant, samt krigsmödrar från åtta stater! Kongressen var inbjuden. Då jag lyssnade till the Acting Secretary of War, överste Davis' tal med dess om än indirekta appell till kvinnorna att villigt bli krigsmödrar, kom i mina tankar ett annat tal som hållits kort förut på den officiella banketten i Ottava av en kanadensisk exminister. Jag mindes hans knappa ord om de känslor som följt "our boys" på deras väg till kriget, den outtalade men bakom orden tydligt förnimbara bekännelsen om den bittraste tragik, den desillusionerade vissheten att det käraste i livet offrats för en lögn, icke för ädla ideal. Jag hörde på nytt orden: "Gud give att detta aldrig må upprepas" och hans gripande maning till "världens kvinnor" att göra allt vad i deras makt stod för att hindra krig. Men ur mina erinringar väcktes jag av surret från aeroplan, varifrån nedkastades nejlikor på krigsgravarna. Sjuksköterskor från arméns, flottans och Röda korsets kårer lössläppte duvor, som skulle föra krigsmödrarnas — eller generalernas — budskap ut över landet. Och det hela slutade med defilerings av representanter för oli-

ka grupper, män och kvinnor, däribland I. C. W:s och amerikanska nationalförbundets ordförande, som nedlade kransar vid den okände soldatens grav. Flera kransar med adress till krigsmödrar av olika rang och kategorier, såsom "the Gold Star Mothers of the Nation", de okände dödes mödrar m. fl. "Moderlighetens" exploaterande för rustningspropaganda!

Det är omöjligt att här närmare ingå på den sällskapliga delen av programmet. En mottagning hos president och fru Coolidge i Vita huset var ett av många högt skattat nummer.

Att fälla ett domslut över kongressens betydelse för utvecklingen i de olika länderna är omöjligt — i alla händelser för tidigt. För de individer som haft den stora lyckan att deltaga i denna allenastående kongressresa är behållningen mycket stor. Just därför att skiljaktigheterna mellan vårt gamla Europa och den nya världen äro så oerhörda — Amerika, de vida perspektivens, de, som det synes, obegränsade möjligheternas världsdel med sin stimulerande, obläserat ungdomliga och förhoppningsfulla andliga atmosfär! Och den samhörighetskänsla kvinnor emellan, som kommer till uttryck genom ett möte som Washingtonkongressen, är som en styrkande dryck för dem som fått vara med. En långväga kongressmedlem uttalade med strålande ögon sina känslor med de orden: vi äro ju som systrar allihop!

ANNA KLEMAN.

Invigningen av den utvidgade Apelrydskolan.

Hur ofta man än kommer till Apelryd, vilken årstid det än är och i snart sagt vad väder som helst, kan man ej underlåta att alltid tänka men oftast med känsla och övertygelse utbrista: Så underbart vackert här är! Och man önskar, att man vore ung och finge studera på Apelryd, en av naturens skönaste läroböcker, numera något "omarbetad" av människohänder för att än bättre kunna fylla sin uppgift.

Och där var mer än underskönt den 7 juli i år, den dag som av skolans höge beskyddare kronprinsen valts att inviga den numera fullständiga d. v. s. tvååriga skolan. Visserligen nalckas denna första större kurs snart sitt slut, men de på grund av nybyggnaderna betingade omfattande planerings- och planteringsarbetena ha ej kunnat fullbordas förrän denna vår, varför utvidgningen i sin helhet först då kunde anses vara fullföljd.

Invigningsdagen gynnades av strålande sol från klarblå himmel, det spegelblanka havet tävlade med himlen i blåaste blått, den skogklädda åsen stod i svällande högsommargrönska och tusentals blommor i skiftande färger fullbordade skönhetsintrycket. Flitiga händer och påhittiga hjärnor hade arbetat veckor och dagar i förväg på att göra det så festligt som möjligt både inne och ute. Alla på Apelryd, från föreståndarinnan till "lindrängen", hade satt till övertid och nätter (ty undervisning och vardagsbestyr måste fortgå som vanligt) för att åstadkomma det bästa möjliga, och alla

kunde också känna med sig, att de ej offrat tid och krafter förgäves.

En ståtlig massiv äreport, klädd med grönt och blommor och med en inskription — Apelryd — i jättebokstäver av stora vita prästkragar hade rests över vägen, där Apelryds ägor börja.

Vid uppfartsvägen till huvudbyggnaden hade anordnats en allé av flaggstänger, sammanbundna med gröna girlander och över själva ingången hade uppförts en baldakin, unik i sitt slag. Taket, som bestod av tusentals murgrönsblad, nubbade över varandra, vilade på tvenne rähuggaa furustammar virade med grönt.

Inomhus blommor överallt!

Lektionssal och matsal, som genom att de skiljande skjutdörrarna slås upp kunna göras till ett enda stort rum, hade anordnats till matsal, där förvisso det mest förhärskande ej var mat utan blommor: hundratal högröda och skära nejlikor, högröda rosor och och skiraste grönt. "Maten" bestod endast av kaffe och te med sandwiches och bakverk samt trädgårdens alster av frukt och bär.

Samlingsrummet med det till skolan skänkta porträttet av kronprinsessan Margaretha, Apelryds första beskyddarinna, hade pryttts med girlander av margeritter och blåklint och röda rosor i vasar och skålar.

Blommor överallt lyste upp de enkelt inredda rummen, t. o. m. porslinskärmarna över de elektriska lamporna i taken hade förvandlats till yppiga rosenamplar.

Naturligen kunde de, som för första

gången besökte Apelryd, fränsett dess enastående naturskönhet ej finna varken byggnader, inredning eller trädgården synnerligen märkvärdiga, men att vi, som varit med från början och mindes hur där då såg ut, funno metamorfosen ganska underbar, är lika naturligt. Men det var ej blott veckors och dagars arbete, som låg bakom det resultat man nu kommit till, det var mer än ett årtiondes strävande mot målet som så att säga nu nått sin första större etapp.

I Herthas spalter har under årens lopp Apelryds utveckling ingående relaterats, dess läsare veta alltför väl vilka svårigheter som måst övervinnas, ävensom att skolan erhållit storartad hjälp och understöd av staten, av kronprinsessan Margarethas minnesfond och av många, många enskilda landet runt, som av intresse för kvinnornas utbildning i trädgårdsyrket genom frikostiga bidrag gjort det möjligt att få nybyggnaderna till stånd.

Invigningen var bestämd att äga rum kl. 3 e. m. Några minuter förut anlände kronprinsen åtföljd av prinsessan Ingrid och uppvaktning. På den stora gräsplanen framför skolbyggnaden med utsikt över trädgården och havet hade samtliga gäster, skolans styrelse, lärare och elever samlats, ett mycket stort antal skådelystna från Båstad och närliggande trakter hade infunnit sig; aldrig förr ha så stora mänskligmassor befolkat Apelryd!

Landshövdingen i Halmstad, greve A. Mörner, skolstyrelsens ordförande, hälsade kronprinsen, prinsessan Ingrid och övriga gäster välkomna, redogjorde för skolans utveckling och uppgift och slutade med några högstämda minnesord

över kronprinsessan Margaretha, omnämmande hennes intresse för blomster- och trädgårdsodling, betonande hur mycket Apelryd hade detta hennes intresse att tacka för och anmodade till sist kronprinsen att förklara skolan invigd för sitt ändamål.

Kronprinsen höll därefter invigaingstalet och fick man därunder ett starkt intryck av det intresse och den förståelse H. K. H. har för vikten av att kunskapen om trädgårds- och fruktodling ökas bland vårt folk, särskilt bland kvinnorna. Han erinrade om att trädgårds-skötsel i sig innebär något förädlade och om hur mycken glädje det skänker att odla och vårda levande växter och följa dess utveckling; men entusiasm, noggrannhet och omtanke fordras alldeles särskilt för detta yrke och först och främst kärlek. Med rörelse sade kronprinsen att "detta varit hennes uppfattning, som under femton år var min oförgätliga och trogna maka" och berättade om kronprinsessan Margarethas glädje över att intresset för trädgårdsodlingen i vårt land avsevärt stegrades under hennes senare levnadsår ävensom om all den trevnad hon hade av sin trädgård på Sofiero.

Med en varm önskan om att den väl skulle fylla sin uppgift och bli av stor betydelse för trädgårdsodlingen i vårt land förklarade kronprinsen den utvidgade Apelrydskolan invigd. Landshövding Mörner utbringade omedelbart ett av kraftiga hurrarop åtföljt fyrfaldigt leve för kronprinsen.

De enkla förfriskningarna intogos här efter med god smak, och sedan besågs med stort intresse skolans alla lokaler,

växthus, bänkgårdar och fruktodlingar, alla vore ense om att skönare och mera lämplig plats för en trädgårdsskola kunde ej finnas. Allmänna meningen var att förändringsarbetena i planering och plantering utförts med pietet och förståelse och utgjorde en vacker och lämplig "inramning" av de nya byggnaderna.

Klockan fem e. m. avreste kronprinsen och prinsessan Ingrid följda av dånande hurrarop, inte minst från elevernas vitklädda skara som bildade häck längs vägen.

Övriga gäster dröjde något längre; det är svårt att slita sig loss från Apelryd, man blir liksom bergtagen där, och "den det landet en gång sett, han längtar dit, han längtar dit igen . . ."

ELISABETH QUENSEL.

Fredrika-Bremerskolan i Stockholm börjar åter i slutet av denna månad sina aftonkurser. Höstterminens program upptar följande ämnen:

Svenska språket: en kurs belysande modersmålets historia och behandling i tal och skrift. Lärarinna: Fröken Hilma Lundbom. **Engelska språket:** kurser för såväl nybörjare som mera försigkomna. Lärarinnor: Fruarna Faustman och Trolle samt Fil. mag. Astrid Sturzen-Becker. **Tyska språket:** Lärarinna: Fil. kand. fru Lajla Hoppe-Gunnarsson. **Matematik:** Lärarinna: Fru Eva Wigfors. **Litteraturhistoria:** Kursen kommer att omfatta föreläsningar i svensk litteratur efter 1850 av Fil. kand. Gina Leffler. **Konsthistoria:** föreläsningar med skioptikonbilder jämte besök å Nationalmuseum under Fil. kand.

Gina Lefflers ledning. **Kulturen i Sverige, äldsta tid:** en halvterminkurs med skioptikonföreläsningar och besök å Statens Historiska Museum. Ledare: Fil. dr Hanna Rydh. **Samhällskunskap:** en praktiskt nyttig kurs given av advokat Mathilda Staël von Holstein. **Människokroppens byggnad och förändringar.** Föreläsare: Fil. dr Gertie Söderberg.

Varje ämne utgör en fristående kurs och omfattar 12 dubbeltimmar fördelade på en lektion i veckan kl. 7—9 e. m. Lokal blir Klara folkskola.

Kringblick.

"Peeresses in their own right". Lady Rhondda har, ehuru kvinna, varit logisk nog att finna att den 1919 antagna "Sex Disqualification (Removal) Act" även medförde att inget hinder längre förefanns för henne att taga säte tillsammans med hennes bröder pärerna i överhuset. Herrar pärer återigen kunde icke uppbringa tillräcklig logik för att följa Lady Rhonddas logiska slutledning i fråga om hennes ställning som "peeress in her own right" och därmed följande representantskap i överhuset. En pär "in his own right" hade av ålder suttit där, men en "peeress", aldrig. Således inte heller nu, utan såsom det av ålder varit haver!

Denna vår tog Lord Astor saken om hand. Kanske är detta ej utan sammanhang med att Lady Astor sitter i underhuset. — Men vad hände när lorderna gingo till votering i frågan? En liten fattig majoritet på 2 röster fällde Lord Astors bill. Och det berättas att två säkra anhängare genom ett par tillfälligheter icke kommo att vara med om röstningen.

Lady Rhondda synes ha goda utsikter till att mycket snart få taga sin rättmätiga plats i överhuset. Och lorderna äro att gratulera till en lycklig utveckling av det logiska sinnet.

Hamlets mor i ny dimension.

Medeltiden hade sitt särskilda sätt att dikta vidare över det i skrift redan givna. Hur levde man sig inte in i evangeliets scenerier, inte endast målarna, utan först och främst alla de många visionärerna i och utom klostren. Än vaggade de det lilla Jesubar-net i sina armar och sågo för sig varje dess åtbörd och organ, än reste de med den lille till Egyptie land och sågo för sig de underbaraste landskap, eller hörde de viador och vågor, palmers sus och kamelers gång. Det har förut varit nutiden förbehållet att visa i hur hög grad dessa visionära fantasier påverkat målarkonsten. Moderna människor, som under sin gång genom livet och konsten med eller mot sin vilja fått övernog av yttertving i alla former och reproduktionsformer, söka sig vid ett skapande inför det redan givna, i dikt eller historia, in mot en annan dimension: motivvärldens, orsaksförklarings.

Ett intressant inblickande av denna art föreligger i Lillie Buffum Chace Wyman's *Gertrude of Denmark*. Som arkeologerna under den fasta marknivån upptaga gömda städer ur det förflutna, så öppnar hon en port bakom scenen för Shakespeares Hamlet och låter oss därinnanför se det tysta själsdrama som fördjupar och nytolkar vad diktaren själv omedelbart förråder för oss ur det förtegnas värld. Visst har

Hamlet i alla tider varit föremål för psykologiska kommentarer. Men denna kvinnliga själsdiktare reder inte upp sina iakttagelser; hon liksom föder fram levande väsen och kommer oss att se själarna röra sig och leva i ett åskådligt drama innanför dramat.

Genialt är greppet att som utgångspunkt och nyckel till det inre dramat välja icke Hamlet eller Ofelia utan denna till synes så mycket mindre betydande person, Hamlets mor, i vars betyende och väsen så många av handlingens rottrådar dock höra hemma. Av repliker, tystnader, åtbörder, andras betyenden och tonfall har diktarinna vävt sin monumentala vision av denna drottning, för vars skull människor bli brottslingar och dårar, helt omedvetet för henne själv. Det är ingen glori-fiering av Gertrude. Det är bara så, att vi se hennes motiv ligga så annor-lunda till, än människorna tro, och att den son, för vilken hon ville och gjorde allt, okunnig om henne, står inför sin mor, som vore hon ett främmande och brottsligt väsen. Monumental blir hon, blott därför att hon i växlande situationer ger en bild av så många, många kvinnors oförstådda motiva-krafter och sålunda förmedlar en revelation av "kvinnligt väsen", sådan omständigheter, natur och individualitet tillsammans vilja mejsla ut det.

Här finnas enstaka uttryck för själsliga valörer av så klar och hög skönhet, att man känner det som om något nytt

Lillie Buffum Chace Wyman: *Gertrude of Denmark. An interpretative Romance*. Marshall Jones Company, Boston 1924.

lyfts in i ens själ. Eller kanske snarare som om man äntligen hittat ett uttryck man länge, länge letat efter...

Från Gertrude som medelpunkt göra vi oväntade inblickar i alla de övriga personernas väsensdjup sådana de öppna sig för hennes blick och genom de olikartade trådar, som väva dem in i hennes liv.

Förf. delger oss, att hon först efter det hennes helbild var färdig jämförde den med alla utsagor av den gängse Shakespeareforskningen. (Ett "appendix" ger härvid en belysande inställning av hennes egen syn på dramat jämfört med de andras).

Men näppeligen skulle denna Gertrudesjäl framsprungit så konstnärligt fullbordad och självständig — på samma gång som så intimt och lojalt ansluten till Shakespeares drottning — om inte förf. just gått denna väg, först intuitionens och skapandets, därefter den vetenskapliga verifieringens.

Detta sätt att pejla diktens mästerverk i nya dimensioner är en mycket krävande konst; hos Lillie Wyman möta vi verkligen en själskunnighetens "psykoanalys", som uppenbarar för oss mycket om oss själva — men på ett kyskt sätt. Det handlar ju om dikt, det speglar ju helt andra! Och så är det ändå till sist alltid vi, som måste känna oss träffade!

Det är inte målarkonsten, som kommer att ta inspiration ur denna diktart. Men törhända skulpturen. Vem vet?

EMILIA FOGELKLOU.

Socialförsäkringens organisation.

Skrivelse från kvinnoföreningar.

Närmast med aaledning av Statens besparingskommittés förslag angående socialförsäkringens organisation ha under sommaren en del kvinnoföreningar på förslag av Fredrika-Bremer-Förbundet ingått med en gemensam skrivelse till Kungl. Maj:t.

Inledningsvis uttalas att tidpunkten nu synes komma att söka avlägsna den oförmånliga ställning kvinnorna hittills intagit inom folkpensioneringen.

Pensionslagens bestämmelser beträffande gifta kvinnor föreslås reviderade därhän att ifråga om äkta makar icke blott grundavgiften såsom nu sker utan jämväl tilläggsavgiften beräknas efter lika grunder. Makars inkomst bör, oberoende av om endera eller båda makarna förtjäna densamma, fördelas med hälften av vardera maken och följaktligen tilläggsavgiften, grundad för var och en på hälften av den gemensamma inkomsten, påföras dem båda med lika belopp och på för vardera maken egen debetsedel.

Vidare vänder sig skrivelsen mot den nu gällande procentuella skillnaden i beräkningsgrunderna för mäns och kvinnors avgiftspensioner. Liksom vid tiden för pensionslagens tillkomst framhålla kvinnoföreningarna att den enda rationella och rättvisa grunden för en obligatorisk allmän pensionsförsäkring är full soli-

daritet mellan alla försäkrade enligt principen en för alla och alla för en. Lika litet som det är berättigat och befunnits möjligt att inom pensionsförsäkringen uppdelade manliga yrkesutövare efter deras resp. yrkens vitt skilda invaliditetsrisker eller att skilja på befolkningen i städer och på landsbygd på grund av olikhet i livslängd, lika obefogat och till sina konsekvenser orimligt är det att i anledning av invaliditetsförhållanden och högre medellivslängd ställa kvinnorna i en särskild försäkringsklass.

Den omständigheten att kvinnorna bli invalida i lagens mening till större antal än män har i betydande utsträckning sin grund i ekonomiska förhållanden. Förutsättningen för att en person skall tillerkännas pensionstillägg är nämligen icke blott invaliditet utan även att inkomsten icke överstiger ett visst minimibelopp. Då kvinnornas arbete inom hemmet antingen ej alls uppskattas ekonomiskt eller värderas till ett mycket lågt belopp samt kvinnornas yrkesarbete som regel betingar en lägre ersättning än männens, blir följden den att vid lika nedsättning i arbetsförmågan kvinnor oftare än män bli tilldelade pensionstillägg. Den låga värdesättning av arbete inom hemmet som sålunda tillämpas står icke i överensstämmelse med den nya giftermålsbalkens uttalande att verksamhet i hemmet utgör bidrag till familjens underhåll. I ett avsevärt antal fall sammanhänger kvinnors invaliditet med moderskap och arbete som mödrar. De ekonomiska konsekvenser-

na av dessa riskmoment böra bäras lika av män och kvinnor.

I skrivelsens fortsättning betonas vikten av att vid kommande revidering av socialförsäkringen ägna behörig uppmärksamhet åt moderskapsförsäkring och sörja för att bättre förutsättningar än de nuvarande beredas för den vidare utvecklingen av denna betydelsefulla försäkringsgren. Moderskapsförsäkring bör alltjämt förbindas med sjukförsäkring, antingen sålunda att, om obligatorisk sjukförsäkring genomföres, moderskapsförsäkring ingår som ett led häri, eller om sjukförsäkringen, såsom besparingskommittén föreslagit, alltjämt ordnas på frivillighetens väg, meddelande av moderskapsförsäkring uppställas som villkor för statsbidragets utgående till sjukkassa.

Slutligen yrkas i skrivelsen att, när arbete för socialförsäkringens ordnande upptages till förberedande av förslag till riksdagen, tillfälle måtte beredas en eller flera i socialförsäkringsfrågor erfarna kvinnor att kontinuerligt deltaga i detta arbete.

Undertecknare av skrivelsen äro, utom Fredrika-Bremer-Förbundet, Allmänna Valmansförbundets centrala kvinnokommitté, Frisinnade kvinnors riksförbund, Sveriges moderata kvinnoförbund, Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund, Svenska kvinnornas nationalförbund, Svenska kvinnors medborgarförbund, De kvinnliga kårsammanslutningarnas centralråd, Kvinnornas fackliga samorganisation samt Sveriges husmodersföreningars riksförbund.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.
Redaktör: *Ellen Kleman*.

Förbundsmedlemmar erhålla tidskriften till ett pris av kr. 5: 50, varvid prenumeration sker direkt genom **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm**. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å närmaste postanstalt eller i bokhandel. Pris för postupplaga: $\frac{1}{2}$ år kr. 6: 50; $\frac{1}{3}$ år kr. 3: 50; $\frac{1}{4}$ år kr. 1: 90. Lösnummer 65 öre. *Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan II, Stockholm*. Redaktions-tid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3*. Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag*. Allm. T. Norr 48 50, Riks 27 62.

JOHANNA BRUNSSONS VÄVSKOLA

Kurser för utbildning av

Vävlärarynnor, Arbetsförestånderskor, Yrkesväverskor, Hemvävning

Tel. 13763. Skola o. försäljning: KUNGSGATAN 70, Stockholm Tel. N 4 37

**Hygieniska sängkläder,
Ottomaner & Kuddar,
Täckan & Filtar,**

alla sängkläder tillverkas å egen verkstad

Levna Svensson STOCKHOLM
Stora Nygatan 5

**A. OLSSON
BLOMSTERHANDEL
KLARABERGSGATAN 23**

Allm. Tel. Norr 564 Riks Tel. 8987

*FÖRSTKLASSIGA VAROR!
SMAKFULLT ARBETE!
BILLIGA PRISER!*

REKOMMENDAS

Fru Emilie Elmenhoff

Klinik för hårets och hudens vård

M A L M Ö

Regementsgatan 16 — Telef. 4646

Manicur- & Damfrisersalongen

(Fläkta Öms Parfymeri)

M A L M Ö

Hamngatan 4 — Telef. 7546

“La Fleuriste”

M A L M Ö

Gustav Adolvs torg 8 B - Tel. 47 41

Blommor, Kransar

Specialitet:

Brudbuketter — Bordsdekorationer

A.-B. John V. Löfgren & Co

Kungl. Hovleverantör

Riks 429 Fredsgatan 3 Stockholm A. T. N. 5048

Sverges äldsta, största och
bäst renommerade *specialaffär* i
**Siden- och Ylle-
klänningstyger**

Prover till landsorten sändas *gratis*
och *franco*

INNEHÅLL.

Kyrkomötesvalet.

Pensionslagen under revidering. Kvinnornas ställning. Av *G. af Klintberg.*

I. C. W:s Washingtonkongress. Av *Anna Kleman.*

Invigningen av den utvidgade Apelrydskolan. Av *Elisabeth Quensel.*

Hamlets mor i ny dimension. Av *Emilia Fogelklou.*

Socialförsäkringens omorganisation.

GUMMISULOR OCH GUMMIKLACKAR

"Kuntzes Extra"

marknadens förnämsta fabrikat, lätta och behagliga
med enastående slitstyrka.

Gummileksaker — uppblåsbara och flytande —
största sortering i trevliga nyheter.

Dessutom rekommendera vi vårt välförsedda lager i **Gummihandskar,**
Gummisvampar, Gummimattor, Bollar, Reskuddar,
Tennis- och Gymnastikskor m. m., m. m.

KAUTSCHUKS- & GUTTAPERKAVARU-AKTIEBOLAGET
KUNTZE & Co.

Norrköping — STOCKHOLM — Sundsvall